

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA

**DOCTOR HONORIS CAUSA
BENEFICIORUM PUBLICORUM**

E. S. Domnul Emil Hurezeanu

**Ambasadorul României în Germania,
jurnalist și scriitor**

**Timișoara
26 noiembrie 2015**

CUVÂNT

la deschiderea ceremoniei de acordare a titlului
de *Doctor Honoris Causa Beneficiorum Publicorum*
al Universității de Vest din Timișoara
E. S. Domnului Emil Hurezeanu,
Ambasador al României în Germania,
jurnalist și scriitor

Excelența Voastră, Domnule Ambasador Emil Hurezeanu,

Stimați membri ai comunității academice din Universitatea de Vest din Timișoara,

Domnilor invitați,

Dragi studenți,

Onorat auditoriu,

Prin misiunea sa declarată, Universitatea de Vest din Timișoara este o instituție de cercetare și educație, constituită, asemenea tuturor universităților cu structură comprehensivă, după o filosofie potrivit căreia studiul, reflecția asupra chestiunilor teoretice și cercetarea marilor subiecte științifice, inovațiile și creația de orice gen sunt elemente privilegiate, axele de rezistență ale funcționării sale. Alături de acestea, însă, universitățile se sprijină pe valori fundamentale, adevărați piloni ai existenței lor în timp.

Prezența, astăzi, în Aula Magna a universității noastre, a Excelenței Sale, Domnul Ambasador al României în Germania, căruia universitatea noastră îi conferă titlul de *doctor honoris causa beneficiorum publicorum* chiar astăzi, îmi permite să vorbesc despre câteva dintre aceste valori, consubstanțiale existenței academice.

Mă întreb, așadar, dacă putem vorbi despre o adevărată viață universitară fără a acorda respectul cuvenit libertății, memoriei, responsabilității publice, interesului pentru binele public în

general. Într-o perioadă atât de complicată cum este cea actuală, marcată, pe de o parte, de escaladarea violențelor în multe locuri socotite până de curând foarte sigure, pe de altă parte, extrem de interesantă prin accentuarea interesului pentru viața politică și socială, existența unor modele și reflecția asupra unor principii cum sunt echilibrul, solidaritatea, competența, sau, de ce nu, echidistanța sunt lucruri foarte necesare.

Mă bucur, prin urmare, că Excelența Sa Domnul Ambasador Emil Hurezeanu este la Timișoara și pentru că, după mine, întregul parcurs al Domniei Sale este un bun exemplu al respectului pentru aceste valori și al practicării acestor principii.

Dacă tânărul dornic de libertate a ales, după terminarea facultății, să părăsească România comunistă, alegând calea exilului din 1983, când avea mai puțin de treizeci de ani, domnul Emil Hurezeanu a rămas solidar cu problemele și suferințele românilor pe tot parcursul anilor următori. Alături de vocile altor câțiva jurnaliști, dintre care îi amintesc, bunăoară, pe Neculai Constantin Munteanu, Vlad Georgescu sau Șerban Orescu, vocea tânărului – pe atunci – Emil Hurezeanu a fost una dintre cele care ne-au însoțit în serile întunecate și, poate tocmai de aceea, mai lungi, ale ultimilor ani ai comunismului, susținându-ne speranțele, într-o solidaritate aptă să abolească granițele, pe vremea când trecerea acestor granițe putea costa, adesea, libertatea sau chiar viața.

După 1990, domnul Emil Hurezeanu a revenit în România, de astă dată nu doar pe calea undelor, ci și în mod concret, realizând emisiuni marcante pentru genul jurnalistic, la o serie de canale de televiziune sau radio. Prezența sa elegantă, competența, spiritul lucid, capacitatea de a-și argumenta în mod convingător afirmațiile, simțul umorului, cultura și, nu în ultimul rând, excelența sa limbă română l-au transformat într-un adevărat reper al foarte frământatei noastre istorii recente și, mai concret, al presei din această perioadă.

Cred că am prezentat sumar, evocând figura laureatului nostru de astăzi, imaginea unui *doctor honoris causa beneficiorum publicorum*. A fost mereu un reper al memoriei colective legate de rezistența la comunism, vocea sa la Radio Europa Liberă echivalând, adesea, pentru mulți dintre noi, cu sunetul libertății, un ochi mereu treaz, învățat să observe detalii semnificative dându-le sens, o personalitate dispusă să asculte puncte de vedere, să înțeleagă opinii și să evalueze situații complexe, o voce pusă în slujba oamenilor, punctând solidar marile teme ale lumii actuale.

Excelența Voastră,

Onorat auditoriu,

Pentru toate aceste calități, Universitatea de Vest din Timișoara îi acordă astăzi Excelenței sale, Domnului Emil Hurezeanu, Ambasador al României în Germania, jurnalist și scriitor, titlul de *doctor honoris causa beneficiorum publicorum*, dorindu-i sănătate, putere de muncă și succes în tot ceea ce întreprinde.

Prof. univ. dr. Marilen-Gabriel Pirtea

Rectorul Universității de Vest din Timișoara

LAUDATIO

in honorem Egregii Emil Hurezeanu

Pentru fiecare dintre noi există anumite repere ce nu pot fi ușor uitate. Acestea pot fi imagini, sunete, idei și, cu siguranță cel mai important, persoane care, într-un fel sau altul, contribuie la a ne face să fim ceea ce suntem.

„E un început în tot sfârșitul. Timișoara e acum numele orașului românesc scris și pronunțat în toate limbile pământului. Timișorenii au ieșit în stradă pentru a le reaminti românilor și opiniei publice internaționale că e nevoie și în România de schimbările radicale care s-au produs în celelalte țări comuniste.

La microfon Neculai Constantin Munteanu, Emil Hurezeanu și Șerban Orescu.

Dragi ascultători din România și din străinătate,

Sunteți între timp la curent cu evenimentele dramatice care s-au desfășurat în ultimele două – trei zile, la Timișoara îndeosebi. Spun la Timișoara îndeosebi pentru că informațiile despre care vom discuta pe parcursul acestei emisiuni vorbesc și despre evenimente asemănătoare, chiar dacă nu de proporțiile celor de la Timișoara, care ar fi avut loc la Arad și în alte orașe ale României.

Așadar, Timișoara, sâmbătă, 16 decembrie 1989. O manifestație de mari proporții, intervenții masive ale poliției, ale trupelor speciale ale Securității, ale Armatei. La început, câteva sute de persoane, apoi, mii și, după unele informații, chiar zeci de mii de persoane. Orașul Timișoara a fost, practic, blocat începând de sâmbătă și apoi, continuând cu a doua zi, cu ziua de duminică, când demonstrațiile au fost escaladate.

Pentru că nu avem prea mult timp la dispoziție și informațiile de pretutindeni ne inundă, practic, vă propun următorul scenariu al emisiunii:

Avem o mărturie extraordinar de importantă: un cetățean român care a fost la Timișoara duminică, de dimineața până la prânz, și a participat ca martor ocular la demonstrația care a avut loc în centrul orașului Timișoara, a ne-a telefonat în cursul zilei de astăzi, în cursul zilei de luni, și a ținut să ne transmită o mărturie (...)

Actualitatea românească, 18 decembrie 1989¹

¹ <http://www.europalibera.org/audio/25639782.html>

Genericul *Actualității românești* de la Europa Liberă, vocile celor de acolo, personalitățile lor sunt, cu certitudine, asemenea repere pentru mulți dintre noi și, cu osebire, pentru timișoreni.

Era luni, 18 decembrie 1989. Timișorenii erau pe „frontul” de pe străzile orașului, de dimineața devreme până noaptea târziu. Undeva în lumea liberă, de noaptea târziu până dimineața devreme și iarăși până noaptea târziu, pe un alt front, cel al informării libere, lupta cu îndârjire un grup de profesioniști dedicați unei României libere și democratice. Astăzi, după mai mult de un sfert de veac, avem privilegiul de a-l întâlni în Aula Magna a Universității de Vest din Timișoara pentru a-l sărbători pe cel a cărui voce tocmai ați auzit-o.

Comunitatea noastră se întrunește astăzi pentru a sărbători conferirea celei mai înalte distincții academice a Universității de Vest din Timișoara, titlul de *doctor honoris causa*, Excelenței Sale Domnul Emil Hurezeanu, Ambasador al României în Germania.

Personalitate complexă a culturii române, Emil Hurezeanu s-a născut la Sibiu, în 26 august 1955. A urmat studii de drept la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, științe politice și relații internaționale la Universitatea din Viena, la universitățile din Charlottesville și Boston, în Statele Unite. Cariera Domniei Sale, până la acest moment, îmbină fericit câteva domenii complementare: jurnalismul, literatura, pedagogia și, ceva mai recent, diplomația. În jurul acestora, vom puncta câteva din contribuțiile sale cele mai importante, urmărind, în principal, firul cronologic.

Din 1976, în studenție, devine redactor la revista „Echinox”, iar din 1978 ocupă postul de secretar de redacție, publicând poezii și critică literară, alături de nume sonore precum Marian Papahagi, Ion Vartic, Ion Pop sau Mircea Zăciu.

Debutază cu volumul de versuri *Lecția de anatomie*, în 1979. Volumul este considerat nu doar o valoroasă apariție editorială, ci și un manifest poetic al generației '80, fiind premiat de Uniunea Scriitorilor din România. În acei ani dificili pentru cultura română, Emil Hurezeanu a fost unul dintre străluciții membri ai echipei „Echinox”, revista studentescă de la Cluj care a marcat unul din cele mai interesante momente culturale de deschidere și inovație estetică din România anilor comunismului.

Emil Hurezeanu este însă, în primul rând, cunoscut prin activitatea sa jurnalistică prodigioasă din România și din străinătate. Astfel, între 1983 și 1995, Emil Hurezeanu este, rând pe rând, redactor, senior editor, director adjunct și director al Departamentului Românesc al legendarului post de Radio Europa Liberă din München, Republica Federală Germania. Radio *Free Europe*, Europa Liberă, post finanțat de Congresul Statelor Unite ale Americii timp de jumătate de secol, a fost o sursă benefică și vitală de adevăr și încredere în anii obscuri ai dictaturii comuniste, având o contribuție esențială la încheierea Războiului Rece.

Așa cum am menționat deja, Emil Hurezeanu este parte a memoriei colective prin comentariile și analizele sale percutante și curajoase, seară de seară, ani în șir, în emisiunea *Actualitatea Românească*, alături de alte personalități marcante precum N. C. Munteanu, Șerban Orescu, Vlad Georgescu, Gelu Ionescu.

La Europa Liberă, Emil Hurezeanu analiza fenomenele politice interne și internaționale, fiind și titularul rubricii dedicate mișcării disidente din România. Emil Hurezeanu a fost astfel alături de noi, în acei ani, în toate momentele de cumpănă, cruciale ale ultimului deceniu al Războiului Rece. Arhivele audio ale postului Europa Liberă, disponibile *online*, sunt mărturia vie a acelor realități care trebuie cunoscute de generațiile mai tinere pentru ca asemenea utopii criminale să nu se mai repete.²

Rolul Domniei Sale în comentarea perioadei premergătoare Revoluției din decembrie 1989 este de primă importanță. Așa cum am auzit și astăzi, retrăind emoțiile acelor timpuri, Emil Hurezeanu fost cel care, de la microfonul Europei Libere, ne-a însoțit pe noi, timișorenii și românii de pretutindeni, comentând cu competență și empatie evenimentele din decembrie 1989. În timpul Revoluției de la Timișoara și apoi până la sfârșitul Revoluției, la București, Emil Hurezeanu a participat la toate emisiunile *live*, maratoane de 24 de ore ale Europei Libere, ca o voce pricepută, solidară și, mai ales, credibilă.

Fără informațiile, analizele și conexiunile în timp real realizate în acele zile de Europa Liberă, este foarte probabil ca revoluția anticomunistă să nu fi avut același succes. Se poate astfel spune, fără a greși, că echipa de la Europa Liberă, din care făcea parte în prima linie și Emil

² <http://www.europalibera.org/author/21409.html#>

Hurezeanu, a constituit unul din motoarele principale ale revoluției care a înlăturat regimul criminal comunist din România.

Tot în perioada Europei Libere, Emil Hurezeanu a fost și unul din cei mai consultați experți privind situația din România în presa și mediile politice americane, germane, franceze, belgiene sau elvețiene.

După Revoluție, Emil Hurezeanu este același jurnalist al Europei Libere care ne rămâne alături, direct și activ implicat în toate momentele cheie ale extrem de dificilei și adesea violentei tranziții spre o societate democratică, deschisă. Din Piața Victoriei, în 19 ianuarie 1990, unde comenta din mijlocul confruntărilor, din Piața Universității, în aprilie – iunie 1990, de unde a transmis zeci de seri la rând ample reportaje, intrate în arhiva de aur a publicisticii românești, rolul său a rămas același: luptător în prima linie pentru libertate, pentru construcția unei noi societăți bazate pe garantarea și respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

Reamintim, ca un detaliu extrem de important pentru acei ani, că Emil Hurezeanu a fost singurul ziarist, român sau străin, care i-a însoțit pe Regele Mihai și Regina Ana în prima lor vizita din România, de Paști, în 1992. Reportajele și interviurile sale de la Putna, București și Curtea de Argeș au fost cele mai complete relatări ale istoricei vizite într-un climat încă cenzurat de instanțele politice și mediatiche oficiale de la București.

De altfel, ne amintim că Emil Hurezeanu este autorul primului amplu interviu politic cu Regele Mihai, înainte de Revoluție, din luna mai 1989, transmis de Europa Liberă și publicat în presa vest-germană, marcând revenirea Regelui Mihai I de România în prim-planul actualității politice românești și internaționale, după decenii de tăcere.

După perioada müncheneză de la Europa Liberă, urmează perioada de la Köln, unde Emil Hurezeanu conduce, timp de aproape 8 ani, serviciul român al unui alt post de radio de prestigiu internațional, de data aceasta al Germaniei, Deutsche Welle. Sunt anii în care, printre colaboratorii acestui renumit post de radio, se vor număra, la inițiativa jurnalistului, și alte repere morale ale societății românești înscrise pe traiectoria democratizării: Ana Blandiana, Romulus Rusan, Virgil Nemoianu, Octavian Paler și mulți alții.

În anii '90, Emil Hurezeanu va semna un nou volum de versuri, *Ultimele, primele*. Și acest volum a fost amplu comentat de critica literară care semnala întoarcerea unui mare poet. La

acestea urmau să se adauge și volumele de publicistică *Între câine și lup*, din 1996, și *Cutia neagră*, 1997, ambele reflectând o înțelegere profundă a realității social-politice românești, dar, mai ales, o abordare profesionistă, cumpătată, bazată pe fapte și nu pe opinii, așa cum, din păcate, era încă specific jurnalismului românesc. Volumul *Cutia neagră* a obținut premiul pentru publicistică al Uniunii Scriitorilor din România.

După anul 2002, Emil Hurezeanu se întoarce definitiv acasă. Este perioada care îl reconsacră nu doar în fața noastră, a celor care îl cunoșteam deja din perioada Europei Libere, ci, mai ales, în fața publicului mai tânăr, Domnia Sa fiind realizatorul unor emisiuni de mare audiență, precum *România mea* sau *Interviurile Europa FM*. Aceste emisiuni au obținut toate premiile importante ale breslei și l-au transformat pe vechiul exilat într-una din prezențele cele mai necesare ale actualității românești.

Urmează anii emisiunii *Cap și pajură*, realizată alături de Cristian Tudor Popescu, emisiune considerată până astăzi o referință media a dialogului contradictoriu, informat și responsabil.

Pe Emil Hurezeanu l-am putut vedea și auzi ani în șir. L-am și citit însă cu mare folos în ziarul „România liberă”, al cărui director editorial a fost între anii 2006 și 2008, l-am citit în ziarele „Evenimentul zilei” sau „Cotidianul”. Emil Hurezeanu a făcut partea din conducerea colectivă a „Cotidianului” în perioada în care era, probabil, unul din cele mai articulate și corect poziționate mijloace de informare scrisă din România. Toate acestea, completate de emisiunile sale de la *Realitatea TV* și *Money Channel*, intervențiile oportune în momente cheie ale evoluției democratice interne sau internaționale, l-au transformat pe Emil Hurezeanu într-una din cele mai respectate figuri ale discursului public românesc.

Nu putem decât să-i regretăm absența, sperăm noi, temporară, din lumea publică, acum, când de câteva luni a preluat onoranta demnitate de Ambasador al României în Republica Federală a Germaniei. Suntem siguri că și acum, la fel cum deja ne-a obișnuit în celelalte dimensiuni ale carierei sale, Excelența Sa Domnul Emil Hurezeanu este și va fi omul potrivit la locul potrivit.

Cunoaște bine și respectă Germania, de decenii, cunoscând însă cu atât mai bine și iubind dintotdeauna, în primul rând, România, și aceasta cu dovezi impresionante. Or, cuplând aceste

două realități cu un enorm bagaj de cunoaștere a relațiilor internaționale contemporane, însoțit de o fină capacitate de analiză, avem garanția că își va îndeplini cu mult succes mandatul încredințat.

Ca să nu-l regretăm prea mult pe autorul eclipsat, deocamdată, de diplomat, Emil Hurezeanu ne face și astăzi, la Timișoara, aproape în premieră, martori și beneficiari ai apariției volumului său de eseuri politice *Pe trecerea timpului. Jurnal politic românesc, 1996 – 2015* (Editura Curtea Veche, 2015), o carte neobișnuită prin unghiul de panoramare și calitatea fină a analizei, care va marca, în mod sigur, un moment de excepție în publicistica românească.

Această trecere rapidă în revistă a unei activități publice atât de prodigioase trebuie să-l evoce și pe Emil Hurezeanu, expertul care, de-a lungul anilor, a conferențiat ca profesor invitat în universități prestigioase din România și din străinătate. Este vorba despre principalele universități românești din București, Cluj-Napoca, Iași, Sibiu și, evident, Timișoara, dar și așezăminte academice de prestigiu din Berlin, Roma, Paris sau Harvard.

Tot la acest capitol profesional se cade amintit că, din 2008 până în acest an, Emil Hurezeanu a fost invitatul permanent al unor cursuri speciale de analiză și prognoză a relațiilor internaționale la Colegiul Național de Apărare din București.

În sfârșit, memoria noastră recentă îl reține din foarte apreciatele emisiuni de televiziune de la Digi24, unde a apărut fie ca invitat permanent, seară de seară, al lui Cosmin Prelipceanu, fie ca autor al unor emisiuni de un remarcabil impact cultural educativ, precum *Digipedia*.

Din toate aceste ipostaze invocate mai sus, ca poet, jurnalist, formator de opinie sau, mai recent, diplomat, răzbate o personalitate publică de prim rang, strălucind prin expertiză și eleganță, implicare etic orientată, o solidă percepție a echilibrului, decenței și a bunului-simț. În acest sens și în special ținând cont de contextul adesea marcat de nonvaloare, oportunist, trivial și mediocritate, Emil Hurezeanu a fost și rămâne un reper moral și de excelență, un bun însoțitor de drum în care două sau trei generații de români se recunosc.

Avem astfel în Emil Hurezeanu un mare jurnalist, dublat de un intelectual de primă mână, un om consecvent, curajos și învățat, un martor esențial al trecutului nostru de tristă amintire, dar și al prezentului, uneori și el atât de încărcat și, din nou, iată – în lumina ultimilor evenimente – atât de amenințător.

Doamnelor și Domnilor,

Astăzi suntem onorați să declarăm că, în acest anotimp aniversar al Revoluției române și în toiul noilor noastre provocări naționale și internaționale, pe care le cunoaște și explică atât de convingător, Excelența Sa Emil Hurezeanu binemerită cu prisosință titlul de *doctor honoris causa beneficiorum publicorum* al Universității de Vest din Timișoara.

Comisia de evaluare și de elaborare a *Laudatio*

Președinte:

Prof. univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea – *Rectorul Universității de Vest din Timișoara*

Membri:

E.S. dr. Lazăr Comănescu – *Ambasador, Ministru al Afacerilor Externe al României*

Prof. univ. dr. Vasile Dîncu – *Ministru al Administrației și Dezvoltării Regionale*

Prof. univ. dr. Bernd Fabritius – *Membru al Comitetului Afacerilor Externe
al Bundestagului German*

Prof. univ. dr. Ion Pop – *Universitatea „Babeș Bolyai” Cluj-Napoca*

Prof. univ. dr. Ioan Bondrea – *Rectorul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu*

Prof. univ. dr. Henri Luchian – *Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași*

Prof. univ. dr. Otilia Hedeșan – *Prorector, Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. Alexandru Buglea – *Președintele Senatului Universității de Vest din
Timișoara*

Prof. univ. dr. Silviu Rogobete - *Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. Marcel Tolcea – *Universitatea de Vest din Timișoara*

Emil Hurezeanu

PRELEGERE
cu prilejul decernării titlului
de *Doctor Honoris Causa Beneficiorum Publicorum*
al Universității de Vest din Timișoara

Timpul în care trăim

Variabile și invariabile ale nedesăvârșirii

Cu mulți ani în urmă, pe coridorul românesc al postului de radio Europa Liberă, în Grădina Engleză din München, Germania, fiind mai tânăr decât majoritatea colegilor mei de redacție, mai toți doctori în științe – titlu care în Germania îți dă dreptul la respectabilitate suplimentară, chiar și când comanzi telefonic un bilet la Operă –, pe vremea când biotopul nostru românesc din capitala Bavariei era supus unor presiuni chiar mai mari uneori decât în capitala României, am recurs la o glumă nevinovată, alături de colegul și prietenul N.C. Munteanu. Obiceiul american făcea să avem toți ușile de la birouri deschise spre coridorul comun. Am strigat, deci, la un moment dat: „Domnule profesor!” și s-au auzit numeroase răspunsuri, în voci amestecate, dar însuflețite de apel: „Da, da, sigur, ce este?” „Domnule doctor!” a mai urmat întrebarea mea, spre hazul colegului Munteanu, și atunci ne-am trezit cu un cor răsunător de unanim. „Da, spune, dragă!” Între atâția doctori și profesori, unul – doi felceri verificau indicele de reacție rapidă a castei superioare: profesori, doctori sau chiar profesori doctori.

Am sentimentul că acum, în fața Domniilor Voastre, într-o atmosferă academică atât de solemnă, în care aveți intenția să mă cooptați în clasa superioară, și încă nu doar de la felcer la doctor, ci pur și simplu cu o conotație vădită de onorabilizare, că, eventual, v-am greșit cu ceva. Ceva s-ar putea să nu fie în ordine. Uniforma aceasta care-mi împlinește redundant rotunjimile e apăsătoare, dar și eliberatoare. Un bun alibi de ieșire dintr-o situație stânjenitoare.

Cu ani în urmă, citeam într-un fragment autobiografic al lui Julio Cortazar, marele scriitor argentinian exilat, ca atâți alți intelectuali sud-americani, în Parisul anilor '60 ai secolului trecut, următoarea întâmplare. Locuiau în blocurile strâmte care mărgineau o stradă îngustă bolivieni, peruani, columbieni etc. Era vară, avea geamurile deschise. Șoaptele vecinilor deveneau zgomotele tuturor. La un moment dat, cineva, un exilat sud-american, scapă o tigare de pe pervaz, pe caldarâm. „A căzut!” a strigat colocatarul, cu disperare, dar și cu un oarecare haz de necaz comunitar, de acces dificil la franzela exilului. Și a urmat o explozie de fericire, strigăte, chiote și aplauze. Toți ceilalți credeau că le-a căzut de la putere propriul dictator, electrizați de posibilitatea întoarcerii acasă.

Am și acum acest sentiment, fără să mai fiu felcer. Dintr-un motiv încă obscur mă bucur, poate prea repede, de aflarea unei vești care, în realitate, spune altceva, are de-a face mai mult cu căderea în gol, dar pe toboganul vanității, decât cu știrea serioasă și gravă a unei schimbări majore.

Oricum ar fi, stimați și distinși doamne și domni profesori și doctori, pe bune sau în devenire, sau chiar studente, studenți și felceri, magnificețe și onorați membri ai Comisiei de *Laudatio*, Excelențele Voastre, dragi prieteni și invitați, primiți, vă rog, mulțumirile mele prea plecate, care au de-a face mai degrabă cu surpriza unei promovări nemeritate sau cu interpretarea greșită, care transformă căderea în verticalitate. Nu e falsă modestie, nu vânez nici complimente suplimentare din partea comisiei, ci doar uimirea, surpriza și gratitudinea că mi-ați întins tocmai mie, astăzi, această neobișnuită capcană, în care am căzut prea ușor.

Sunt fericit, în schimb, în mod sincer și integral, să mă aflu în orașul și universitatea dumneavoastră. Universitatea de Vest din Timișoara este nu doar un reper geografic, ci însemnul care a transformat, cu douăzeci și șase de ani în urmă, suferința în bucurie, societatea închisă într-o societate întredeschisă, la început, oalele sparte ale minciunii în căderea dictaturii.

Timișoara a fost, dintotdeauna, orașul deschis, cu vechi și bune echilibre industriale, cu cărămidă roșie și nume de proprietari catolici, dar și articulată de calibrări culturale și etnice calme. Un oraș semeț, liber și atât de bine crescut în lumea Europei Centrale... *Mitteleuropa* a fost o lume mai bună sau mai rea, la vremea ei, în monarhia habsburgică. Acest topos simbolic devenise însă, sub comunism, timp de aproape o jumătate de secol, o sursă de nostalgie energică, de delimitare a decenței, urbanității și concitadinătății politicoase și instruite împotriva

excavatorului fără cap. N-a fost o întâmplare că Revoluția a început aici și că tot aici, prin grija unor eminente umaniști, Adriana Babeți, Cornel Ungureanu, Mircea Mihăieș, Marcel Tolcea, Brîndușa Armanca, toposul Europei Centrale, al acțiunii iluministe și anti-despotice a fost transferat și rafinat, de la Praga sau Budapesta, aici, între Opera trilingvă, splendida sinagogă, în perimetrul matricial */Roma quadrata/*, cum numea Sigmund Freud această cavitate amniotică a orașului arhetipal, până către catedrala ortodoxă românească și cea sârbească.

Legăturile mele cu Timișoara sunt nestinse pentru că au de-a face cu oamenii de aici, de care sunt legat pentru totdeauna. I-am cunoscut și admirat fără întrerupere, până azi, pe Șerban Foarță și Andrei Ujică, întâlniți de mine la puțină vreme după scrierea versurilor pentru Phoenix. Ei înșiși desăvârșiți grămăticici, erudiți, poeți și regizori exuberanți ai libertății ambientale. Tot atunci, în a doua jumătate a anilor '70 din secolul trecut, am aflat de existența aceluia foarte interesant grup de reflecție, *Aktionsgruppe Banat*, care m-a fascinat, dincolo de verva pașoptistă a titularilor, care critica marxismul pervertit al ceaușismului, în numele lui Brecht sau Kolakowski.

Noi, toți ceilalți, prin holurile și subsolurile libertății supravegheate ale vremii, aveam mai degrabă impulsuri estetice și libertare, detestând caricatura pur și simplu. Maturitatea acestor oameni, Herta Müller, William Totok, Richard Wagner, Ernest Wichner, Anton Sterbling, Helmut Frauendorfer, elevi sau studenți la Timișoara pe-atunci, m-a uimit și m-a făcut invidios. Am rămas până azi în legătură cu cei mai mulți dintre ei, personaje extraordinare ale orașului și culturii lui pluraliste structurale, dincolo de paranteza dictaturii care i-a înlăturat dintre circumvoluțiunile Circumvalațiunii.

În fine, în serile aceluia decembrie, la jumătatea lunii, din 1989, am fost, de la microfonul Europei Libere, unul din mesagerii înfrigurați, în limba română publică a undelor scurte, oricât de interzise în țară, ai dramelor și izbânzilor timișorenilor în piețele și pe străzile lor. Între Timișoara și București, atunci când dictatura a crezut că poate să închidă cel mai deschis oraș al țării, am dus mai departe flacăra mâniei, care, prin propagarea eterică – precum în fizică, așa și în istorie –, s-a transformat în incendiul de la București. Recunoștință și respect locului dumneavoastră magic, locuitorilor lui emancipatori, care au deschis porțile libertății tuturor românilor!

L-am admirat, în sfârșit, pe prietenul Ioan Holender, vechiul și eternul timișorean, managerul magician al Operei vieneze, pentru orgoliul tenace cu care și-a reconstruit mereu, în ciuda ubicuității sale occidentale, *die Heimat*, așezarea, acasă, aici la Timișoara. Îmi amintesc plimbările prin piețele și pe străzile orașului, într-o vreme ca asta, cu așteptări înfrigurate, anunțând Crăciunul, de episoadele emisiunii *România mea*, realizată de mine, în urmă cu doisprezece ani, aici la Timișoara, alături de răposatul mitropolit Nicolae Corneanu, fie-i memoria lăudată, împreună cu care l-am așteptat, în zadar, zile în șir, pe Regele Mihai, în 1991, tot de Crăciun. Apoi alături de marele poet, traducător și hermeneut al artelor și vieții, Șerban Foarță. Lor, și prin ei, marelui lor oraș, omagiul și admirația mea!

Dar, chiar dacă știu că o alocuțiune rostită în Aula Magna, cu un astfel de prilej, are un rol eminent ceremonial, sala, mai ales prin studenți și studenți, având, firește, alte nerăbdări, mi-am propus ca dincolo de mesajul aproape concitadin, convivial pe care vi-l datorez, să mai adăstam puțin.

Voi încerca să vorbesc, cu încredința dumneavoastră, și despre lumea noastră, de aici și dinafară, cu câteva din grijile și, mai ales, crizele ei, în fulgurațiile clipei și invariabilele timpului lung. Îndepărtăm, în felul acesta, impresia, oricând posibilă, că Universitatea de Vest din Timișoara acordă doctorate onorifice doar în schimbul unor plecăciuni retorice. *Kow Tow-ul*, cum numesc chinezii plecăciunea ritualică a supunerii, n-a fost simulată de mine, în ce vă privește.

Dar nu vreau să am parte de un prânz gratuit. *There is no such like a free lunch*, spun anglo-saxonii. Sau *there is no such like a free launch* – adică, „lansare”, de carte, în cazul meu, mai adaug. Sunt gata să-mi plătesc și tributul academic, cu alte cuvinte.

Țara noastră se află într-un moment nou, o noutate reluată, însă, în transformarea ei. Iarăși, parcă, stă pe gânduri și se întreabă, prin cei mai nemulțumiți, vii și capabili tineri ai ei, încotro se îndreaptă. O flamă a democrației directe, proprie statelor cu eșafodaj instituțional nesigur sau obosit a făcut în doar câteva zile mai multe minuni, dar și victime, decât piromanii multor ani. Orice „respiro” al democrației, orice pauză de gândire sau de primenire a metabolismului sunt bine-venite. Ceea ce cred că trebuie să înțelegem însă este că schimbările provocate de emoție, mânie, euforie, într-un organism social, politic, instituțional trebuie repede consolidate.

Există așa-zisa *thick culture*, cultura politică a stofei groase, a celor 700 de ani de acasă ai unei țări, și care-ți determină mereu prezentul, precum boala sau sănătatea de-acum sunt rezultatul întregii tale vieți. Aici, drumurile noastre sunt prescrise, dormim așa cum ne-au așternut înaintașii.

Mai există însă și așa-zisa *thin culture*, cultura subțire, care cu chelțul se ține. E vorba de acea peliculă plasmatică a adaptării din mers, a flexibilității și replierii, a simțului oportunității. Noi, românii, avem resursele acestea, care țin de agerime, promptitudinea opțiunii potrivite la momentul potrivit. Fără să fie prea bine să ne bazăm doar pe aceste dexterități, e bine să le păstrăm sau să le reactivăm.

Căile noastre țin de Uniunea Europeană și de NATO, dar și de intersecțiile geografice, geopolitice, spirituale, religioase ale lumii în care viețuim. Șansa noastră istorică cea mai importantă este, cred, că am alcătuit mereu o Europă în miniatură, cu o diversitate culturală, confesională, umană de *patchwork* oltenesc sau, de ce nu, oriental, aidoma covoarelor din Biserica Neagră. Să folosim șansa acestei diversități europene *avant la lettre*, o premisă a pluralității, care, când nu e defectivă de autocontrol și autolimitare, rămâne și fundamentul pluralismului democratic al civilizației euro-atlantice. Ar trebui să ținem, însă, cont și de câteva invariabile ale istoriei noastre, dincolo de cultura subțire a agerimii urcării sau săritului din destinul nostru generic.

Nu voi face aici decât să reiau observațiile unor autori germani, francezi sau englezi, care au urmărit în timp tendințele grele ale dezvoltării lumii balcanice, sud-est europene, central-europene, din care facem parte, pe rând, sau împreună, în ultimii, să zicem, 150 de ani. Am avut parte noi, românii, de la începuturile istoriei statale, de la Unirea lui Cuza până la al Doilea Război Mondial, de ceea ce numim „schimbări fără modernizare”.

Dacă înțelegem prin modernizare depășirea înapoierii economice, sociale și culturale, prin dinamica pe termen lung a capacității de reacție și performanță a unui sistem social dat, atunci concluziile, în ce ne privește, pot fi următoarele:

1. Schimbările pe termen scurt nu înseamnă modernizare.
2. Schimbările limitate la sectoare sau enclave ale organismului social nu înseamnă modernizare.

3. Existența statului național nu este o condiție suficientă, oricât de necesară, a modernizării.
4. Modernizarea parțială nu este neapărat comutatorul de pornire a modernizării generale.

Nu suntem singuri pe această hartă a modernizării întârziate. Dar, să nu ne fie cu bănat, fie și aici, la Timișoara, alăturarea unor state balcanice, chiar dacă nu ne plasează în Balcani, nu ne transformă nici în francezi sau germani.

Dezvoltarea noastră este, cel mai adesea, rezultatul unui transfer al ideilor și procedurilor altora. Am preluat multe din beneficiile modernității, dar nu și costurile. Se simte asta, chiar dacă, uneori, poți să sari etapele dezvoltării, până la un anumit punct.

Cu cât o societate este mai nediferențiată, mai retrogradă, cu atât mai mare este rolul elitelor în procesul modernizării prin recuperare. Aici sunt avantaje, dar și pericole. Elitele care urmăresc modernizarea își alocă resursele acolo unde cred de cuviință. Restul societății este ignorat; pentru cea mai mare parte a ei, modernizarea rămâne un corp străin. Elitele care promovează modernizarea au o obsesie a autoconservării. Clasa dominantă nu-și abandonează locul și rolul de bunăvoie. Forțele sociale neglijate, ale majorității societății non-elitare își văd astfel blocată evoluția.

Autorii germani — mă gândesc mai ales la Holm Sundhaussen — observă cel puțin patru tendințe greșite ale evoluției României, până la al Doilea Război Mondial.

Sectorul agrar n-a fost modernizat. Clasele dominante au ignorat nevoile de educație, de instruire ale tuturor straturilor sociale. Gradul de instrucție în rândurile țărănimii a fost considerat mai puțin important, deci așa-zisele obiective naționale devin crearea aparatului militar, extinderea sistemului birocratic și protecția instituțiilor înalte de cultură. Urmările nu pot fi decât negative, pe termen lung. Șansele consolidării sau construcției unei societăți civile au fost astfel compromise.

Instituțiile moderne au devenit un scop în sine. Elitele și instituțiile lor au blocat astfel dezvoltarea corpului social, cu mult înaintea dominației real-socialismului. Obiectivul eliminării distanței față de țările avansate pe calea modernizării a fost promovat prin asocierea sferelor de putere politică și economică, în detrimentul pieței libere, autoreglate, dar dezvoltate rudimentar.

Avem parte și de un portret robot colectiv, pe care Wolfgang Höpken, bunăoară, îl face culturii politice balcanice și în care ne recunoaștem, vrând-nevrând, și noi:

1. Relația dintre stat și societate se bazează pe o acumulare a dușmăniei, a ostilității. Nici până azi acest antagonism nu a fost depășit.
2. La noi funcționează o profundă neîncredere în formele instituționale ale Puterii. Preferăm propriile instituții informale, relațiile față către față, comunitatea restrânsă, familia, parohia.
3. Contează persoanele, nu instituțiile. Autorecrutarea în cerc închis a elitelor funcționează nu prin mobilizarea întregii societăți, ci prin cea a rețelelor personalizate, de clan, clientelare.
4. Puterea de integrare normativă, prin legi și proceduri, este precară.
5. Cultura politică este predominant conflictuală. Cu observația, în ce ne privește, că există o tendință a radicalizării contradicțiilor politice și, de aici, o incapacitate cronică de consens a elitelor.

Am ales doar câteva observații de ordin general, privind tendințele grele, ale culturii politice groase, *thick culture*, tot atâtea invariabile blocante sau neîmpliniri de durată ale evoluției noastre mai vechi și mai noi.

Depășirea lor nu se face ușor. Sigur, imaginația, inovația, strigătul și șoapta de mânie în piețe și străzi, experiența acumulată în Occident, mimetismul, chiar al elitelor care se modernizează de la formă spre fond, pentru ca apoi, în sfârșit, să apară și conținutul, înveselindu-l pe însuși Maiorescu, sunt importante: puterea de reacție rapidă, curajul în război, abilitățile diplomației clasice în vremuri de cumpănă, coerența și solidaritatea în momente colective dramatice, mobilitatea și plasticitatea românilor care în Franța sunt ca francezii și în Germania ca germanii, capacitatea de a construi alveole, fără viziunea stupului; dar, în cele din urmă, alveolă cu alveolă, te trezești cu stupul gata făcut. Lipsește doar Regina, asupra căreia ne certăm oricum încontinuu.

Nu intru în detalii, nu mă interesează acum ceea ce tocmai ni se întâmplă. Dați-mi voie, ca proaspăt *doctor honoris causa* și ambasador, să invoc dreptul la rezervă. Mi-l veți acorda,

pentru că știți prea bine că până acum, cam de trei decenii încoace, n-am abuzat niciodată de el în dezbateră publică, fie și în vremuri mult mai grele decât azi.

Ce facem în lumea mare însă? Avem o problemă de defnire a Europei. Ce este Europa și ce vrea ea, vorba celui mai celebru compatriot și conlocuitor de-al meu berlinez, peste timp, I.L. Caragiale. Sumă a statelor naționale, confederație sau federație? Refugiații din Siria sunt rezultatul acțiunilor sau omisiunilor tuturor sau doar al celor mai puternici și, acum, prin propriile erori, inundați de refugiați?

Mai este Occidentul capabil să facă față culturilor și puterilor diferite care i-au pus gând rău? Mai vrea Occidentul să joace rolul de far călăuzitor al omenirii, în numele valorilor celor două revoluții atlantice, cum le numește Heinrich August Winkler, cea din America, din 1776, și din Franța, din 1789? Adică drepturile inalienabile ale omului, separația puterilor în stat, libertatea persoanei și a întreprinderii? Am renunțat prea repede la valorile civilizației noastre, fundamental creștine, în numele unui pseudoiluminism consumerist, neopăgân, digitalizat în exces și hipnotizat de avansul invaziv al materialismelor anti-democratice, din China sau Singapore?

Sau am avut poate parte de prea mulți ani de pace, populația planetei crescând de la 1,6 miliarde în 1900, la 6 miliarde în 2000, în condițiile accelerării mișcării de deplasare și comunicare, dar și după două războaie mondiale, după Holocaust și Gulag?

Un francez deștept, filosoful și scriitorul Regis Debray, într-o conferință de acum câțiva ani despre mitul contemporan al dialogului civilizațiilor, constata că progresul tehnic cel mai avansat face casă bună cu arhaismul celei mai precare gândiri sangvinare. În sfârșit, mondializarea are ca efect balcanizarea, uraganele mari, uneori neobservate, ale lumii determină furtunile devastatoare din paharele cu apă particulariste.

Și citez acum din Regis Debray un fragment tulburător prin adevărul și expresivitatea casantă, definitivă a formulării:

„Fragmentarea ansamblurilor constituite, națiuni, federații, confederații, totul ne arată că problema minorităților culturale va deveni *summa divisio*, linia de partaj în fiecare țară, între vecini.

Nici invocarea lui Dumnezeu prin *clickul* dat pe calculator, nici întoarcerea limbilor regionale și liturgice, precum ebraica sau araba clasică, suscitată prin *pidgin english*-ul universal n-au făcut parte din program. Nici programul satului global, al lui Mc Luhan, nici cel al socialismului internațional, nici cel al lui *Global Shopping Center*.

Mondializarea tehnico-economică s-a dovedit a fi o balcanizare politică și culturală, ca și cum la fiecare salt înainte în utilaje corespunde un salt înapoi în reflexe: progresul retrograd l-am botezat în mediologie cu formula *efectul jogging*.

Despre ce e vorba? La începutul secolului, anumiți vizionari au pronosticat că folosirea exagerată a automobilului de către orașeni va provoca atrofierea inevitabilă a membrelor lor inferioare, bipedul motorizat uitând cu timpul să mai meargă. Și ce am văzut între timp? Asta: de când locuitorii orașelor nu mai merg, au început să fugă. *Efectul jogging*, practicat fanatic, din cartierele rezidențiale până în mahalale.”

În rest, dacă e să facem abstracție de toate grozăviile astea, nu stăm chiar așa de rău.

Suntem împreună, în această distinsă și învățată adunare, căreia îi mulțumesc mult pentru atenție sau simularea convingătoare a ei.

Vă mulțumesc, Doamne Rector, domnilor membri ai Comisiei, domnilor profesori, conferențieri, lectori și asistenți, dragi studenți și studenți, pentru prezența și încurajarea unui laureat la vârsta căruia gluma clasică cu „doctor hormonis pausa” riscă să se potrivească, chiar dacă doar pentru ignoranți.

Doamne ferește de mai rău!

Berlin, 16 noiembrie 2015

CURRICULUM VITAE

Emil Hurezeanu

Ambasadorul României în Germania,

jurnalist și scriitor

Emil Hurezeanu s-a născut la Sibiu, la 26 august 1955.

A studiat Dreptul, la Universitatea „Babeș – Bolyai” din Cluj-Napoca (1975 – 1979), Științe politice și relații internaționale la Universitatea din Viena (1982), dar și la Charlottesville (1985) și Boston (1990).

În perioada studenției a făcut parte din echipa revistei „Echinox” de la Cluj, revistă a cărei activitate reprezintă un moment cultural de deschidere și inovație estetică din România anilor comunismului.

A debutat cu volumul de versuri *Lecția de anatomie* (Cluj-Napoca, Dacia, 1979), premiat de Uniunea Scriitorilor din România și considerat manifest poetic al Generației '80.

În 1980, Ana Blandiana, în calitate de câștigătoare a Premiului Herder, oferă bursa redacției „Echinox”, iar aceasta îl nominalizează pe Emil Hurezeanu, care studiază două semestre la Viena (1982).

Între 1983 și 1995 este, rând pe rând, redactor, senior editor, director adjunct și director al Departamentului Românesc al postului de Radio Europa Liberă de la München, Germania.

În 1994 publică volumul de versuri *Ultimele, primele* (București, Albatros), intens comentat de critica literară, care notează „reîntoarcerea” unui poet important.

Între 1995 și 2002, conduce, la Köln, secția românească a postului de radio internațional al Germaniei, *Deutsche Welle*.

În acest interval, publică volumele de publicistică *Între câine și lup* (Cluj-Napoca, Biblioteca Apostrof, 1996) și *Cutia neagră* (București, Albatros, 1997), acest al doilea volum obținând premiul pentru publicistică al Uniunii Scriitorilor din Romania.

În ultimele două decenii, devine un reper al opiniei publice românești, realizând o serie de emisiuni de televiziune sau radio, dintre care cele mai cunoscute sunt: *România mea* (Premiul APTR, 2003), *Interviurile Europa FM*, *Cap și pajură* (alături de Cristian Tudor Popescu). De asemenea, realizează o serie de emisiuni de analiză politică la *Realitatea TV* și *Money Channel* și participă, în calitate de invitat, la emisiuni cum ar fi cele ale lui Cosmin Preliceanu de la *Digi 24*, canal unde realizează și emisiunea *Digipedia*.

În această perioadă este prezent și în presa scrisă românească, mai ales în „România Liberă” (director al publicației între 2006 și 2008), „Evenimentul zilei” sau „Cotidianul”.

În 1998 devine cetățean de onoare al Sibiului.

Susține conferințe invitate la universități românești din Cluj-Napoca, Iași, București, Sibiu, Timișoara, Oradea, Arad și Constanța. Din 2008, este invitat permanent al cursurilor speciale de

la Colegiul Național de Apărare din București, cu conferințe despre modernizarea României și relațiile internaționale.

În 2015 apare *Pe trecerea timpului. Jurnal politic român (1996 – 2015)* (București, Curtea Veche), „o privire îndelungată și insistentă în trecut, în trecutul ultimilor douăzeci de ani”.

Din 2015 este ambasador al României în Republica Federală Germania.

